

LSS-verksamheten

Vaggeryd Kommun

Juni 2019 – Revsul Dedic och Erik Muregård

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6
Bilagor	24

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Vaggeryds kommun fått uppdraget att genomföra en granskning avseende LSS-verksamheten i kommunen.

Revisionsfråga

Säkerställer socialnämnden att LSS-verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt?

Svar på revisionsfråga

Vår sammanfattande bedömning är att Vaggeryds kommun i huvudsak bedriver LSS-verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Vi har inte möjlighet att uttala oss om tillfredsställandet ur ekonomisk synpunkt pga. osäkerhet kring redovisningen av kostnader avseende LSS.

Iakttagelser

- Det finns fastställda och dokumenterade mål och uppdrag avseende LSS-verksamheten.
- Det finns väl genomarbetade, dokumenterade och aktuella vägledningar för handläggning. För att säkerställa kvalitet och rättssäkerhet utförs stickprov. Vi bedömer att handlägningsprocessen ger förutsättningar för god kvalitet i bedömningen.
- Det finns en bristande kompetens och erfarenhet om vad som påverkar LSS-utjämningen inom förvaltningen.
- Genomförda brukarbedömningar visar inte att Vaggeryd sticker ut vad gäller kvaliteten jämfört med riket.

- Beslut om externa placeringar tas i socialnämnden. Statistik avseende avslag och beviljande av LSS-insatser följs upp. Uppföljningen av LSS-verksamheten ur ett kvalitetsperspektiv är dock bristfällig.
- Enligt kommunallagen ska kommunerna kontrollera och följa upp privata utförare. Uppföljning av privata utförare görs enligt intervjuade i begränsad utsträckning i Vaggeryds kommun.
- Resursfördelningen har en central roll i förvaltningens ekonomistyrning och ökar systematiken i hur resurserna fördelas. Socialförvaltningen använder sig inte av något resursfördelningssystem för LSS-verksamheten.
- Vaggeryd har en relativt hög andel invånare med LSS-insatser. Kostnaderna är samtidigt relativt låga per invånare med en nettokostnadsavvikelse på -13 %. Den redovisade låga kostnaden är det som i första hand förklarar utfallet i LSS-utjämningen.
- Det saknas en tydlig rutin för genomgång av underlaget för LSS-utjämningen.

Rekommendationer

Socialnämnden rekommenderas att:

- Tillse att medvetenhet och kompetens höjs vad gäller LSS-utjämningen genom en särskild kompetenshöjande aktivitet inom förvaltningen.
- Tillse att uppföljningen av LSS-verksamheten bedrivs fortlöpande även ur ett kvalitetsperspektiv.
- Säkerställa att uppföljningen av privata utförare utförs enligt avtalsvillkoren för att kvalitetssäkra de beslutade insatserna.
- Ta initiativ till införandet av ett nytt resursfördelningssystem för LSS-verksamheten.

- Tillsätta en arbetsgrupp med samtliga berörda kompetenser för genomgång av RS samt statistik för år 2018 (= med underlaget för 2020 års LSS-utjämning).
- Skapa en årlig rutin för genomgång av underlaget för LSS-utjämningen.

Jönköping den 26 juni

DELOITTE AB

Revsul Dedic

Projektledare

Erik Muregård

Verksamhetskonsult

1. Inledning

Bakgrund

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) trädde i kraft 1994. Samtliga dåvarande riksdagspartier stod bakom lagen med rättigheter för personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar. Lagen ska garantera dessa personer stöd som kan undanröja svårigheter i den dagliga livsföringen. I Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade 5 § framgår följande: *”Verksamhet enligt denna lag skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra”*.

Enligt årsredovisningen 2018 har LSS-verksamheten använt 1,65 mnkr mer än budgeterat under året. Under 2017 användes 3,2 mnkr mer än budgeterat enligt årsredovisningen. Försäkringskassan har ändrat bedömningen inom personlig assistans, vilket inneburit att kommunen fått stå för kostnader som tidigare beviljades av Försäkringskassan. En kombination av volymökning av insatser inom personlig assistans och dyra LSS-ärenden har medfört att enheten använt 4,2 mnkr mer än tilldelad budget. Samtidigt visar nyckeltalet ”nettokostnadsavvikelse (%)” att Vaggeryds kommun hade 13 % lägre kostnader för LSS än förväntad referenskostnad.

Vaggeryds kommun har under år 2015-2017 erhållit bidrag från LSS utjämningsystemet. Fr.o.m. år 2018 betalar kommunen en avgift till utjämningsystemet.

Mot bakgrund av ovan har kommunens revisorer beslutat att genomföra en granskning av LSS-verksamheten i Vaggeryds kommun.

Syfte och avgränsning

Granskningens syfte är undersöka om Vaggeryd kommun bedriver LSS-verksamheten ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande. Granskningen begränsas till LSS-verksamheten inom socialnämnden och avser år 2019 med en tillbakablick på åren 2016-2018.

Revisionsfråga

Säkerställer socialnämnden att LSS-verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt?

Underliggande frågeställningar

- Är mål och uppdrag för LSS-verksamheten fastställda och dokumenterade?
- Är ansvars- och arbetsfördelningen inom LSS-verksamheten ändamålsenlig (inkl. intern samverkan)?
- Finns ändamålsenliga processer, vägledning som säkerställer samstämmighet och rättssäkerhet i samband med handläggning och bedömningar?
- Verkställs beslutade insatser kvalitetssäkert och kostnadseffektivt?
- Sker tillfredsställande uppföljning, utvärdering och åiterrapportering av LSS-verksamheten? Vidtas nödvändiga åtgärder vid ev. avvikelser?
- Är redovisning av kostnader och statistik kopplad till LSS-verksamheten tillfredsställande?
- Ligger volym- och kostnadsutvecklingen inom LSS-verksamheten i Vaggeryds kommun i linje med jämförbara kommuner och riket?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen genomfördes genom dokumentstudier, statistiskanalys samt intervjuer med berörda befattningshavare.

Granskningen har delats in i följande sju faser:

- Planering av intervjuer.
- Samla fakta/underlag genom intervjuer och dokumentgranskning.
- Genomgång, sammanställning och analys av insamlat material. Vid behov komplettering med mer material.
- Framtagning av viktiga iakttagelser och rekommendationer samt svar på revisionsfråga.
- Rapportskrivning inkl. sakavstämning.
- Presentation av granskning till revisorer.
- Godkänd rapport skickas till berörda nämnder & revisorer.

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Deloitte's interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning av LSS-verksamheten gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

2.1 Allmänt om LSS

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) trädde i kraft 1994 och syftade till att stärka svårt funktionshindrade personers rätt till insatser från samhället. I samband med att lagen trädde i kraft överfördes även ansvaret för omsorgsverksamheten från landstingen till kommunerna. LSS innefattar tio olika typer av hjälp för att ge stöd och service och det är i huvudsak kommunen som har ansvar för att lagen följs och att erbjuda det stöd och den service som individen behöver. Insatser som kan ansökas om i kommunen är: ledsagarservice, avlösarservice i hemmet, kontaktperson, korttidsvistelse, korttidstillsyn, daglig verksamhet, personlig assistans eller bostad med särskild service för barn och unga eller för vuxna.

För att en person ska kunna komma ifråga för bedömning av rätten till insatser enligt LSS måste personen anses tillhöra någon av personkretsarna. Det finns tre personkretsar som har rätt att ansöka om stöd och service enligt LSS. Tabell 1 innehåller en beskrivning av de tre olika personkretsarna och vilket underlag som bedömningen bygger på.

Om personen inte ingår i någon personkrets har denne inte rätt till insatser enligt LSS. En person som inte bedömts ingå i någon personkrets enligt LSS ska alltid erbjudas prövning enligt SoL.

Tabell 1: Personkretstillhörigheter.

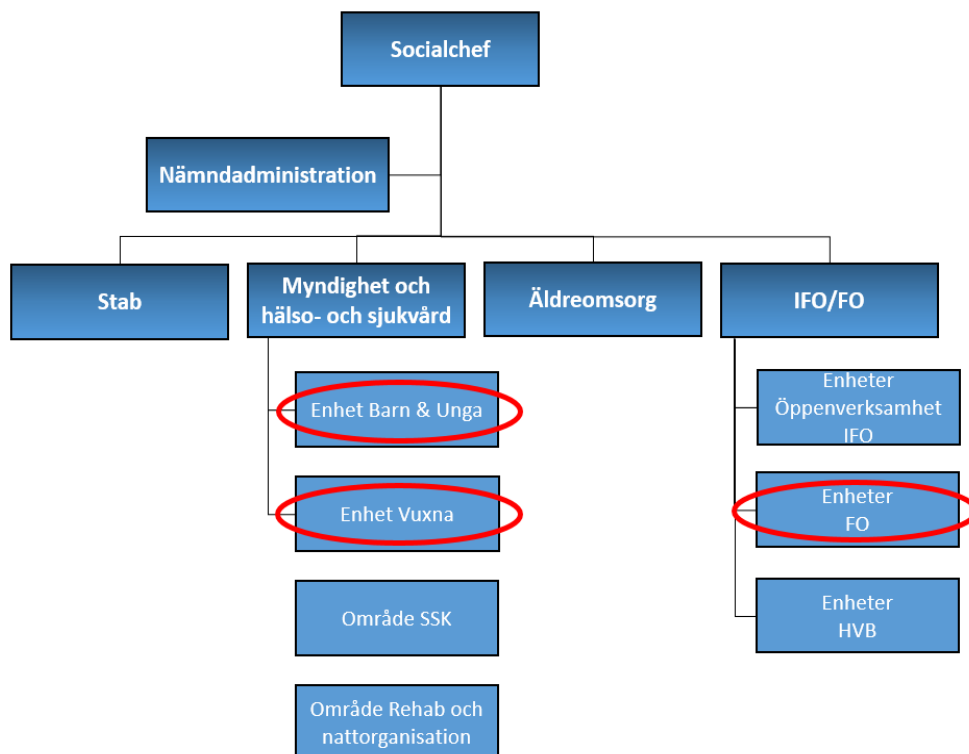
Personkrets	Beskrivning	Bedömningen styrs av
1	Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.	Medicinskt underlag/diagnos
2	Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.	Medicinskt underlag/diagnos
3	Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.	Handläggarens tolkning av lag och förordning

Enligt Försäkringskassans vägledning och föreskrifter ska personkretsarna 1 och 2 grundas i första hand på medicinska underlag och andra specialistintyg som styrker personkretstillhörigheten. Exempel på medicinska underlaget är: läkarutlåtande, utlåtande av psykolog, ADL-bedömning av arbetsterapeut, bedömning av sjukgymnast och intyg från kurator. Personkrets 3 är till skillnad från personkrets 1 och 2 inte diagnosstyrd i den meningen att en viss diagnos alltid medför att personen omfattas av LSS. Bedömningen av om en person omfattas av personkrets 3 inriktas på svårigheter i den dagliga livsföringen. Vad som orsakar dessa svårigheter är av underordnad betydelse. En person kan även ha stora svårigheter i ett avseende men klara sig normalt i ett annat.

2.2 Organisation och målsättning

Är ansvars- och arbetsfördelningen inom LSS-verksamheten ändamålsenlig (inkl. intern samverkan)?

Socialförvaltningens organisation består sedan organisationsförändringen 2016 av fyra avdelningar, nämligen stab, myndighet och hälso- och sjukvård, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorgen/funktionshinderomsorgen (IFO/FO). Varje avdelning har var sin verksamhetschef. I figur 1 ses socialförvaltningens organisationsstruktur med röda cirklar för att åskådliggöra LSS-verksamheten.

Figur 1: Socialförvaltningens organisation (Källa: Socialförvaltningen).

LSS-organisationen består av en myndighetsdel och en verkställighetsdel. Inom avdelningen Myndighet och hälso- och sjukvård finns enheterna Myndighet Vuxna samt Barn & Unga där myndighetsdelen för LSS-verksamheten finns. Inom Myndighet Vuxna finns en enhetschef samt nio handläggare. Två av handläggarna arbetar med LSS på heltid. Enligt riktlinjerna är LSS-handläggarna ansvariga för att utreda och fatta beslut om vad som ska utföras. Vi har även tagit del av en delegationsordning som förtydligar vilka som har beslutanderätten i olika LSS-ärenden.

Bedömning av LSS-ärenden för barn sker i enheten Barn & Unga eftersom barnhandläggaren har den kunskap som krävs. Det innebär att det krävs ett samarbete mellan enheterna. Enligt riktlinjerna ingår i barnperspektivet att uppmärksamma om ett barn har behov av insatser från andra delar av socialtjänsten, andra verksamheter inom kommunen eller andra huvudmän samt att samverka så att olika insatser samordnas på ett ändamålsenligt sätt. Enheten Barn & Unga är även huvudansvariga vid utredningar om föräldrar med funktionsnedsättning har rätt att få hjälp med omvårdnaden av barnet.

Verkställighetsdelen, den del av förvaltningen som verkställer insatser för att ge personer med funktionsnedsättning stöd, finns under enheten Funktionshinderomsorg. Verksamheten ansvarar för hur, när och var utförandet ska ske. Inom funktionshinderomsorgen och socialpsykiatri finns ca 65 anställda. Personlig assistans utförs dock helt av externa utförare. Verkställigheten av externa insatser åligger utredande myndighet.

Vid intervjuerna framgick att personalen är nöjda med organisationsförändringen. Sedan organisationsförändringen har förvaltningen lyckats hålla budgeten samtliga år, vilket inte gjordes innan. Även medarbetar- och brukarenkäter samt sjukfrånvaron visar på att organisationsförändringen varit framgångsrik.

Ekonomiavdelningen låg tidigare under staben. Nu har ekonomiavdelningen istället centraliserats till kommunledningskontoret, vilket intervjuade känner

en viss oro för. Enligt dem är risken att förvaltningen förlorar närheten till daglig styrning kring ekonomifrågor och att leddtiden blir längre.

De fyra avdelningarna samarbetar och har ett gemensamt ansvar att stödja varandra för att klara budgeten. Inom avdelningen IFO/FO samverkar enheterna mycket. LSS-verksamheten samverkar t.ex. med IFO. Enligt intervjuade samverkar socialchef och verksamhetschef med enhetschefer och dialogen inom ledningsgruppen fungerar bra. Myndighetsdelen och verkställighetsdelen har två möten per månad där det tas upp överlämningar och enskilda ärenden.

Personaltätheten för de olika verksamheterna visas i tabell 2. I tabellen syns att det är högre arbetsbelastning på Smedjebacken och Stationsgatan som har en personaltäthet på 1,1 respektive 1,2.

Tabell 2. Personaltäthet 2018 (Källa: Verksamhetsplaner socialförvaltningen).

		Årsarbetare	Brukare	Personaltäthet
<i>Boende med särskild service</i>	Smedjegatan	7,21	8	1,1
	Fågelåsen	7,18	5	0,7
	Ringvägen	6,98	5	0,7
	Stationsgatan	6,92	8	1,2
	Östra Allégatan	7,46	5	0,7
<i>Korttidstillsyn</i>	Skogsvägen	1,85	14	7,6
<i>Korttidsvistelse</i>	Skogsvägen	2,85	22	7,7
<i>Daglig verksamhet</i>	Fabriken	3	17	5,7
	Stjärnan	2,9	11	3,8
	Knuten	5	16	3,2
<i>Boendestöd</i>	Uranus	7	51	7,3
	Träffpunkt Karlavagnen			5

Personal och chefer på gruppboendestäderna har signalerat om hög arbetsbelastning. Nämnden har därför tagit beslut om att flytta resurser till

gruppboendestäder. Från 2018 till 2019 ökar antalet årsarbetare på boendet Smedjegatan från 7,21 till 8. För övriga boenden är antalet årsarbetare konstant. Enligt respondenterna får de ibland ta in extrapersonal på gruppboendestäderna för att det ska fungera. Av intervjuerna framgick att verksamheterna inte är underbemannade men högt belastade.

Enligt intervjuade är arbetsmiljön inte bra, vilket beror på hög belastning. Dock menar de intervjuade att förvaltningen har hög trivsel enligt medarbetarundersökningar. Enligt medarbetarundersökningen svarar 41 % av medarbetarna på socialförvaltningen "stämmer mycket bra" och 42 % "stämmer ganska bra" på frågan om de ser fram emot att gå till arbetet, vilket är ungefär samma som Vaggeryds kommun i stort. I tabell 3 ses sjukfrånvaron under 2017 och 2018 i de fem gruppboendestäderna samt korttids och fritids på Skogsvägen. Ringvägen och Östra Allégatan har högst sjukfrånvaro, vilket beror på långtidssjukskrivningar.

Tabell 3. Sjukfrånvaro 2017-2018 (Källa: Verksamhetsplaner socialförvaltningen).

Sjukfrånvaro 2017		Sjukfrånvaro 2018	
Smedjegatan	1,84	Smedjegatan	3,75
Ringvägen	8,65	Ringvägen	4,14
Fågelåsen	2,24	Fågelåsen	2,56
Stationsgatan	2,18	Stationsgatan	0,88
Östra Allégatan	7,64	Östra Allégatan	6,97
Skogsvägen korttids	0	Skogsvägen korttids	0,94
Skogsvägen fritids	2,64	Skogsvägen fritids	1,74

Är mål och uppdrag för LSS-verksamheten fastställda och dokumenterade?

Socialnämnden antog 2018-06-28 riktlinjer för handläggning inom LSS som ska vara förenliga med gällande lagstiftning samt nationella riktlinjer och rekommendationer. Syftet med riktlinjerna är att de ska fungera som ett styrdokument och stöd för handläggarna vid utredning, bedömning och beslut. Riktlinjerna ska även vara en vägledning för handläggarna avseende

kommunens ambitionsnivå. Enligt riktlinjerna är målsättningen att bidra till en god, jämlik, säker och ändamålsenlig socialtjänst i Vaggeryds kommun som helhet. Ambitionen är att tillgodose den enskildes önskemål inom rimliga gränser för vad som är goda levnadsvillkor.

Det finns även en funktionshinderomsorgsplan som bygger mycket på nationella riktlinjer. Enligt intervjuade är planen för närvarande på remiss.

Socialnämnden har antagit 10 nämndmål baserade på kommunfullmäktiges 10 mål. I verksamhetsplanerna för respektive enhet beskrivs de övergripande verksamhetsmålen som är nedbrutna från socialnämndens mål.

Vi har tagit del av verksamhetsplanerna för enheterna Myndighet Vuxna, Skogsvägens Korttidsvistelse och Korttidstillsyn, Bostad med särskild service, Daglig verksamhet och boendestödsgruppen Uranus. I verksamhetsplanerna ingår bl.a. en beskrivning av verksamheten, antagna mål, delårsbokslut och årsbokslut.

I verksamhetsplanen 2018 för Myndighet Vuxna förklaras att "I arbetet med Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är målet att den enskilde genom insatser ska tillförsäkras goda levnadsvillkor och att den enskilde får möjlighet att leva som andra, detta enligt 5 § och 7 § LSS". Under 2018 uppfylldes ett mål och fyra mål uppfylldes delvis. De övergripande verksamhetsmålen för 2019 ser ut enligt följande:

- Att all personal ska ha god kunskap i gällande lagstiftning och riktlinjer.
- Att all personal ska ha god kunskap i handläggning och dokumentation.
- Enheten ska jobba för att öka den enskildes möjlighet till personlig och/eller elektronisk kontakt.
- Att det ska finnas tydliga rutiner inom respektive område.
- Att alla medarbetare ska ha kunskap om vilka ansvarsområden man har beroende på vilken yrkesroll man har.

Enheterna har satt mål relaterade till LSS-verksamheten. I figur 2 ses ett exempel på två övergripande verksamhetsmål för bostäder med särskild service från verksamhetsplanen. Målen är baserade på socialnämndens mål "verksamheten ska möta medborgarnas behov och bedrivas utifrån gällande lagstiftning med god kvalitet".

1a			
Enhetens mål (Områdeschef/enhetschef)	Aktiviteter (Områdeschef/enhetschef)	Uppföljning	
Ökat samarbete mellan olika verksamheter för att höja kvalitén.	Samverkan med andra gruppboheter, daglig verksamhet, skolan, habiliteringen, föreningsliv och övriga samarbetspartner.	Medarbetarsamtal Medarbetarenkäten	
Måluppfyllelse		Kommentar till måluppfyllelse	
Delårsuppföljning			
Helårsuppföljning			
1b			
Enhetens mål (Områdeschef/enhetschef)	Aktiviteter (Områdeschef/enhetschef)	Uppföljning	
Höja kompetensen i samtals metodik och fördjupade kunskaper i förhållningssätt.	MI – utbildning för all personal.	Medarbetarsamtal. Medarbetarenkät	
Måluppfyllelse		Kommentar till måluppfyllelse	
Delårsuppföljning			
Helårsuppföljning			

Figur 2: Övergripande verksamhetsmål (Källa: Verksamhetsplan bostäder med särskild service).

Enligt den medarbetarundersökning som gjorts tycker 78 % av medarbetarna i socialförvaltningen att det stämmer ganska bra eller mycket bra att de är insatta i arbetsplatsens mål. 62,5 % tycker att det stämmer

ganska bra eller mycket bra att målen följs upp och utvärderas på ett bra sätt. Av medarbetarna tycker 92,1 % att det stämmer ganska bra eller mycket bra på frågan ifall de vet vad som förväntas av dem i sitt arbete.

Bedömning

Organisationsförändringen av socialförvaltningen som genomfördes 2016 var enligt de intervjuade mycket lyckad och idag råder en tydlig och ändamålsenlig organisation. Med det underlag som vi har tagit del av har vi inte möjlighet att uttala oss om organisationen är ändamålsenligt eller inte.

Ansvar och befogenheter vad gäller myndighetsutövning och verkställande av beslut ses också som tydligt och ändamålsenligt enligt intervjuade. Bedömning av LSS-ärenden för barn görs i enheten Barn & Unga medan resten av bedömningarna gör i enheten Vuxna. Vi bedömer att det finns en risk att bedömningarna inte blir enhetliga, vilket innebär att det är viktigt att kommunikationen fungerar. Av intervjuerna framgick emellertid att den interna samverkan mellan olika enheter och nivåer är välfungerande.

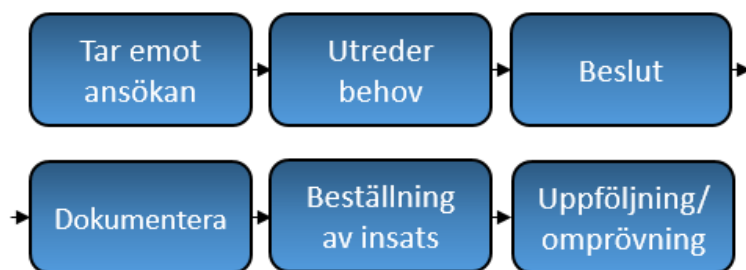
För att säkerställa en ändamålsenlig styrning och ledning inom LSS-verksamheten är det väsentligt att det finns en tydlig politisk ambition. En ändamålsenlig styrning innebär även att såväl verksamhetens ledning som berörda medarbetare ser kopplingen mellan politisk ambition och beslutade åtgärder. Vaggeryds kommun har brutit ned kommunfullmäktiges mål till nämndmål och övergripande verksamhetsmål för olika enheter som berör LSS-verksamheten. Det finns även riktlinjer ämnade att förtydliga uppdraget och ambitionsnivån samt styrande dokument i verksamhetsplanerna. Vi bedömer följaktligen att det finns fastställda och dokumenterade mål och uppdrag avseende LSS-verksamheten, vilket ger förutsättningar för en ändamålsenlig styrning av LSS-verksamheten.

2.3 Process och verkställande av beslut

Finns ändamålsenliga processer, vägledning som säkerställer samstämmighet och rättssäkerhet i samband med handläggning och bedömningar?

Riktlinjerna är framtagna för att fungera som ett stöd för handläggarna vid bedömningar och beslut. Enligt riktlinjerna tar LSS-handläggare emot den enskildes ansökan, utreder och bedömer personens behov samt, i enlighet med fastställd delegationsordning, tar ett beslut. Handläggarna ska dokumentera utredningen och beslut i enlighet med LSS-lagstiftningen och förvaltningslagens bestämmelser. Sedan lämnas beställningen av insatsen till aktuell utförare. Handläggaren ska även ansvara för kontinuerlig uppföljning och omprövning av insatsen. Riktlinjerna tar även upp vad som ska beaktas vid bedömning av olika LSS-insatser. Enligt enheten Myndighet Vuxnas verksamhetsplan har ett rutinarbete påbörjats avseende LSS och förväntas färdigställas under 2019. Vi har inte fått ta del av några skriftliga rutiner för LSS-verksamheten.

I figur 3 finns en översiktlig bild av handlägningsprocessen såsom vi uppfattat den från intervjuer och riktlinjer.

Figur 3. Processbild för handläggning av LSS-insatser.

Under intervjuerna framkom att verksamhetschefen tar stickprov på utredningar. Ambitionen är att detta ska göras varje månad. Vid stickproven kontrolleras bl.a. ifall uppföljningen håller tid samt om

dokumenteringen är framtagen. En uppföljning sker efter ett halvår. Syftet med stickproven är att säkerställa kvalitet och rättssäkerhet.

Åtterrapporering till handläggarna sker efter att stickproven har utförts.

Verkställs beslutade insatser kvalitetssäkert och kostnadseffektivt?

Enligt LSS-lagen § 6 skall verksamheten vara av god kvalitet och bedrivs i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

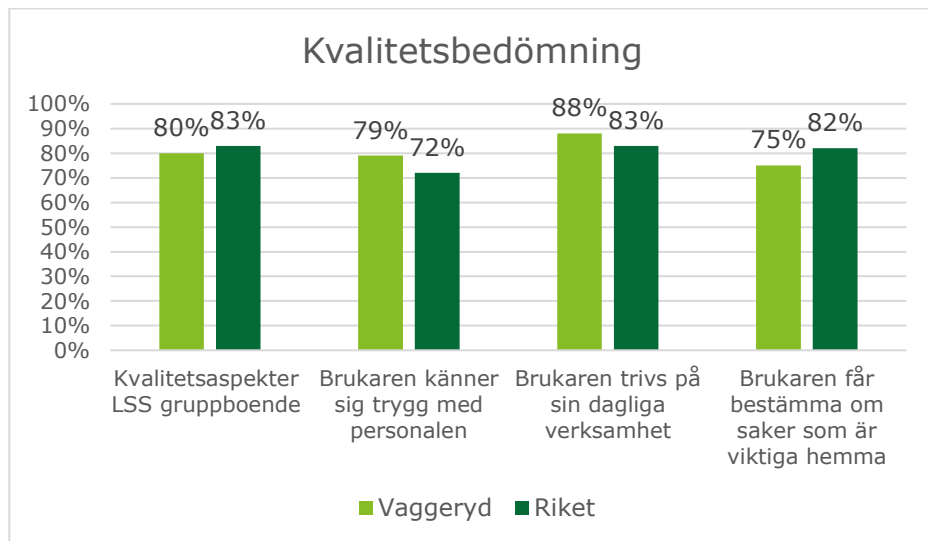
Enligt § 24 ska var och en som fullgör uppgifter enligt denna lag medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Lex Sarah är en bestämmelse som innebär att den som arbetar med att ge service och omvårdnad inom socialtjänstens område är skyldig enligt lag att rapportera missförhållanden och risk för missförhållanden i verksamheten. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som är tillsynsmyndighet för socialtjänsten har enligt intervjuade inte tagit några beslut om föreläggande vid anmälningar. Kommunstatistik från IVO är sekretessbelagt. Av budgetäskandet 2017 framgår emellertid att kommunen har svårt att nå upp till LSS-lagstiftningens intentioner. Vaggeryd kommun har dokument för hantering av Lex Sarah och en processbild som ses i bilaga 1.

För att bedöma kvaliteten i LSS-verksamheten har vi valt ett antal nyckeltal från SKL:s brukarundersökning, vilket ses i figur 4. Nyckeltalet "brukaren trivs på sin dagliga verksamhet" avser daglig verksamhet och resten gruppboende. Vaggeryd ligger marginellt lägre än riket vad gäller kvalitetsaspekter, vilket beror på att de boende inte har tillgång till internetuppkoppling i de egna rummen, få har tillgång till egen postlåda och det finns få enheter där det finns möjlighet att bli sambo. Kvalitetsaspekten ökade från 78 % till 80 % mellan 2017-2018. I bilaga 2 finns samtliga frågor och svar för gruppboende i Vaggeryd kommun 2018.

Utredningstiden från ansökan till beslut om LSS-insats har ökat från 32 till 36 dagar mellan 2017-2018. Under samma period har utredningstiden i

riket ökat från 44 till 45 dagar. Enligt intervjuade är handläggarna effektiva i Vaggeryd.

Figur 4. Brukarbedömning gruppboende och daglig verksamhet 2018 (Källa: Kolada.se).

Enligt intervjuade ligger Vaggeryd i framkant med kompetensutveckling samt har i dagsläget en bred kompetens. Vaggeryds kommun deltar i ett länsövergripande samarbete avseende kompetensutveckling. Inom länet finns en kompetensplan inom funktionshinderområdet. Kompetensplanen tar bl.a. upp relevanta gymnasiekurser, länsgemensamma grundutbildningar, interna utbildningar och webbutbildningar. Alla medarbetare får gå en grundutbildning inom funktionshindersorg. Inom länet finns även något som kallas för Slingan, vilket innebär att brukare från olika kommuner intervjuas utav personal från andra kommuner. Under granskningen har det inte framkommit att det skulle finnas någon kompetensutveckling avseende LSS-utjämningen.

Antalet överklagade beslut de senaste åren har varit tre (2016), fyra (2017), tre (2018) och två (2019). Under denna period togs sammanlagt

214 beslut, vilket innebär att ca 6 % av besluten överklagades. Av dessa avsågs sammanlagt åtta. Tre överklaganden bifölls medan ett delvis bifölls. Följaktligen bifölls eller delvis bifölls 33 % av överklaganden. Tio överklaganden avsåg personlig assistans, ett kontaktperson och ett avsåg korttidsvistelse. I tabell 4 ses antalet beslut för personlig assistans, antalet överklaganden och utfall för dessa samt andelen överklaganden av beslut.

Tabell 4. Överklagande av personlig assistans (Källa: Socialförvaltningen).

	2016	2017	2018	2019
Personlig assistans	35	12	11	9
Överklaganden	2	4	3	1
Avslag	2	3	2	
Bifall		1	1	
Delvis bifall				1
Andel överklaganden	6 %	33 %	27 %	11 %

Bedömning

Utifrån iakttagelser och granskade dokument kan vi konstatera att det finns väl genomarbetade, dokumenterade och aktuella vägledningar för handläggning. Vi ser även positivt på att det utförs stickprov i syfte att säkerställa kvalitet och rättssäkerhet. Under intervjuer med tjänstemän inom LSS-verksamheten har det inte framkommit några brister i processerna för handläggning och bedömning av LSS-ärenden. Vi har inte tagit del av något underlag som visar att handläggarna träffas regelbundet för att diskutera ärenden och bedömningar eller att beslutsfattande sker i samråd med andra handläggare. Detta är en möjlig metod för att säkra en likvärdig handläggning av ansökan om stöd enligt LSS.

Vi bedömer att det är ändamålsenligt att det finns riktlinjer som ett stöd i handlägningsprocessen. Vi bedömer även att användandet av riktlinjer och stickprov ökar sannolikheten att handläggningen av LSS-ärenden bedrivs på ett rättssäkert och samstämmigt sätt. Sammantaget bedömer vi att nuvarande handlägningsprocess ger förutsättningar för god kvalitet i bedömningen.

Hög kompetens hos medarbetarna ökar sannolikheten för att besluten verkställs kvalitetssäkert. Följaktligen ser vi det som positivt att socialförvaltningen deltar i olika typer av kompetensutveckling.

Av de brukarbedömningar vi har tagit del av kan vi inte se att Vaggeryds kommun sticker ut nämnvärt vad gäller kvalitet gentemot riket. I vissa avseenden ligger Vaggeryd lägre och andra avseenden ligger Vaggeryd högre än riket. Vi noterar även att kommunen har en relativt kort utredningstid, 36 dagar i jämförelse med rikets 45 dagar. Vi bedömer att det finns förutsättningar för att verkställa beslutade insatser kvalitetssäkert.

Vi noterar att de intervjuade säger att personalen på framförallt gruppboendena är högt belastade. Samtidigt säger de att de inte är underbemannade. Det finns alltid en risk att alltför hög arbetsbelastning leder till lägre kvalitetssäkerhet och försämrad arbetsmiljö. Med intervjuer och insamlat material, se figur 4, har vi emellertid inte kunnat konstatera att kvaliteten i Vaggeryd är lägre än i jämförbara kommuner.

2.4 Uppföljning av LSS-verksamheten

Sker tillfredställande uppföljning, utvärdering och återrapportering av LSS-verksamheten? Vidtas nödvändiga åtgärder vid ev. avvikelser?

Enbart beslut om externa placeringar inom LSS tas upp i nämnden. Ambitionen är att få en samsyn mellan nämnd och förvaltning vid dessa beslut. Nämnden följer inte upp eller kontrollerar övriga beslut inom LSS. Nämnden följer upp statistik kring antalet avslag och beviljande av insatser. Tidigare togs alla beslut upp i nämnden eftersom det fanns en rapporteringsskyldighet enligt kommunallagen. Enligt intervjuade har nämnden ingen uppföljning av LSS-verksamheten utifrån ett kvalitetsperspektiv. Kontrollen på LSS är inte lika bra som på äldreomsorgen enligt intervjuade. Enligt respondenter från nämnden har de liten kunskap om LSS-verksamheten levererar ett bra resultat eller inte.

I verksamhetssystemet Magna Cura finns ett system för avvikelserapportering. Brukare kan fylla i klagomål på webben och via blanketter. Vi har tagit del av socialförvaltningens dokument för hantering av avvikelser som bl.a. beskriver processen för rapportering av avvikelser. Förvaltningen har även en processbild för hur avvikelshanteringen ska gå till, vilken kan ses i bilaga 1.

Enligt kommunallagen (2017:725) 7-9 § åsyftar en privat utförare en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet. När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska kommunen eller landstinget kontrollera och följa upp verksamheten. Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare ska kommunen eller landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

Det finns ett avtal mellan Vaggeryds kommun och privata utförare avseende personlig assistans och ledsagning. Avtalet tar bl.a. upp att det

ska finnas en akt för varje brukare så att kommunen ska kunna ta del av nödvändig information. Avtalet tar även upp vad brukarnas akter ska innehålla. Därtill tar avtalet upp att privata utförare löpande ska rapportera de synpunkter/klagomål som inkommit och vilka åtgärder som de föranlett. För att säkerställa kvaliteten tar avtalet även upp att personalen ska ha lämplig utbildning och kompetens för arbetet. I avtalet finns ett kapitel om kvalitetsuppföljning, vilket bl.a. säger att den privata utföraren årligen ska redovisa uppföljning och utveckling av arbete enligt de kvalitetssystem som tillämpas. Förutom att den privata utföraren är skyldig att på eget initiativ informera socialnämnden om verksamheten ska nämnden ges insyn i verksamheten. Enligt avtalet har socialnämnden:

- Rätt att ta del av handlingsplan och övrigt som rör brukaren.
- Rätt att, med beaktande av brukarnas integritet, göra intervjuer med brukarna och deras anhöriga, samt
- Rätt att ta del av allt annat material hos entreprenören, som av socialnämnden bedöms vara relevant för uppföljning av verksamheten så som personallistor och tjänstgöringsschema etc.

I och med avtalet förbinder sig den privata utföraren att till kommunen lämna statistik för verkställd insats en gång per månad. Verksamheten ska enligt avtalet följas upp genom:

- Enkäter till brukare/god man och anhöriga.
- Uppföljning av avvikelser, klagomål, missförhållande.
- Uppföljning av individuella planer (genomförandeplaner).
- Avtalsuppföljning två gånger per år.
- Kvalitetsuppföljning en gång per år.

Vid intervjuerna framkom att respondenterna inte var nöjda med uppföljningen av privata utförare vad gäller personlig assistans. Enligt dem sker endast uppföljning vid avvikelser från brukaren. Eftersom den enskilde kan välja utförare själv har det inte lagts så mycket fokus på uppföljning. Vid uppföljning av beslut görs emellertid på sätt och vis en uppföljning av

utförarna, genom att fråga brukarna om deras situation. I och med vad som framkommit under intervjuerna finns en stor osäkerhet i om kommunen verkligen gör de uppföljningar de ska göra enligt avtalet.

Är redovisning av kostnader och statistik kopplad till LSS-verksamheten tillfredsställande?

I tabell 5 ses socialförvaltningens driftredovisning för 2018. LSS-budgeten för 2018 var totalt 47 622 tkr. Samma år visade bokslutet 49 759 tkr, vilket gav ett underskott på 2 137 tkr mot budget. LSS-insatser hade störst avvikelse med ett utfall på 1 650 tkr mer än budget. Under 2017 var budgeten 46 417 tkr, bokslutet 49 103 tkr och avvikelsen 2 686 tkr. I LSS-budgeten ingår LSS-insatser, övriga insatser och bostad med särskilt service. Myndighet Vuxna samt Barn & Unga där beslutsfattandet av insatser enligt LSS utförs ingår dock inte i LSS-budgeten. Under intervjuerna framkom att sedan 2016 har LSS-verksamheten fått 1 mnkr extra i budget varje år. Enligt årsredovisningen överskrids budgeten på grund av dyra LSS-ärenden samt utvecklingen av antalet timmar.

Tabell 5. Socialförvaltningens driftredovisning 2017-2018 (Källa: Socialförvaltningen).

<u>LSS-budget</u>	<u>Bokslut</u>	<u>Budget</u>	<u>Avvikelse</u>
2017	49 103	46 417	-2 686
2018	49 759	47 622	-2 137

Overheadkostnader fördelas utifrån en schablonmässig modell. Enligt intervjuade är det möjligt att LSS-kostnader hamnar på en annan verksamhet ifall t.ex. hemtjänsten utför arbete åt brukare inom LSS men missar att internfakturera. Men de intervjuade tror inte att det finns några brister i redovisningen.

Det finns inget resursfördelningssystem för LSS-verksamheten. Enligt intervjuade är budgeten heller inte kopplade till historiska kostnader. Funktionshinderomsorgen finansieras utifrån utjämningsystemet. Ett resursfördelningssystem är något som efterfrågas av förvaltningen. I

dagsläget använder sig äldreomsorgen av ett resursfördelningssystem. I budgetäskandet 2017 skrivs att ett resursfördelningssystem inom funktionshinderomsorgen utifrån vårdtyngd kan vara till stöd för att säkerställa att verksamheten får förutsättningar för kvalitetssäker verksamhet med bemanning utifrån behov.

Socialnämnden har redan 2013 i sitt budgetäskande kommenterat att de befarar att minskningen i utjämningsbidrag mellan 2012 och 2013 på 5,2 mnkr kommer innebära väsentliga försämringar inom funktionshinderomsorgen. Enligt nämnden påbörjades effektiviseringsarbete för att möta minskade intäkter år 2013 och bedömde att en effektivisering motsvarande 3 mnkr skulle klaras. Nämnden ansåg följaktligen att det krävdes förstärkning av driftsbudgeten till funktionshinderomsorgen med 2,2 mnkr.

I budgetäskandet 2016 skrivs att minskningen av LSS-utjämningsbidraget inte motsvarar en minskning av kommunens verksamhet då det är flera parametrar som påverkar bidraget till kommunen. Det är inte enbart antalet insatser i kommunen utan även vilka insatser andra kommuner har och till vilken kostnad. Som första prioritet i budgetberedningen äskar socialnämnden ytterligare 2 mnkr i syfte att utöka bemanningen i gruppboendena med fyra årsarbetare.

Även i budgetäskandet 2017 tas minskningen av LSS-utjämningsbidraget upp samt en analys förs över kostnads- och volymutvecklingen. Bl.a. nämns att tidigare granskningar av IVO visat att Vaggeryds kommun har svårigheter att leva upp till LSS-lagstiftningens intentioner.

Bedömning

Vi bedömer att socialnämnden till viss del följer upp LSS-verksamheten. Beslut om externa placeringar tas i nämnden och statistik avseende avslag och beviljande av LSS-insatser följs upp. Vi bedömer att socialnämnden till viss del har goda förutsättningar för politisk styrning av LSS-verksamheten. Vi bedömer emellertid att det finns utvecklingspotential vad gäller nämndens tillsyn och styrning. Under intervjuer med både förvaltning och

nämnd har det framkommit att det förekommer brister i uppföljningen, framförallt ur ett kvalitetsperspektiv. Vi bedömer att uppföljning även ur ett kvalitetsperspektiv är viktigt för att nämnden ska kunna ha en fortlöpande kontroll och styrning över utvecklingen av verksamhetsområdet LSS.

Enligt kommunallagen ska kommunerna kontrollera och följa upp de privata utförarna av personlig assistans. Kommunen har ett avtal med privata utförare med information om att varje brukare ska ha en egen akt, vad de privata utförare ska lämna för information till kommunen och ett antal metoder för uppföljning som kommunen ska genomföra. Kommunens uppföljning ska bl.a. innehålla enkäter, uppföljning av avvikelser och kvalitetsuppföljning en gång per år. Utifrån intervjuer framgick att uppföljning av privata utförare sker i begränsad utsträckning i Vaggeryds kommun. Vi ställer oss följaktligen frågande till om kommunen bedriver den uppföljning som avtalsvillkoren beskriver och på så sätt kvalitetssäkrar utförandet av personlig assistansen i privat regi.

Utifrån intervjuer och granskning av räkenskapsammandrag har det inte framkommit att det skulle finnas några brister i redovisningen. Vi har emellertid inte haft möjlighet att med säkerhet verifiera att de redovisade LSS-kostnaderna är korrekta. Vi noterar att LSS-verksamheten haft ett underskott på drygt 2 mnkr de två senaste åren.

Resursfördelningen har en central roll i förvaltningens ekonomistyrning och ökar systematiken i hur resurserna fördelas. Socialförvaltningen använder sig inte av något resursfördelningssystem för LSS-verksamheten och har önskemål om att detta ska införas. Vi bedömer att förvaltningen bör utreda genomförbarheten och nyttan av ett införande av ett resursfördelningssystem för LSS-verksamheten. Ett exempel är att jämföra fördelningen av resurser med de genomsnittliga kostnaderna i riket för olika LSS-insatser som SCB redovisar. På så sätt kan kommunen anpassa sin kostnad efter standardkostnaden och välja en högre eller lägre ambitionsnivå än genomsnittet. I tabell 6 ses kostnaderna för olika LSS-insatser under 2018.

Tabell 6. Genomsnittlig kostnad för LSS-insatser 2018 (Källa: SCB.se).

Insats	Genomsnittlig kostnad
Ledsagarservice	71 221
Kontaktperson	28 488
Korttidsvistelse	284 885
Korttidstillsyn	156 687
Boende, vuxna	960 418
Daglig verksamhet	214 507
Personlig assistans (LSS)	562 135
Personlig assistans (SFB)	281 067

2.5 Volym- och kostnadsutvecklingen

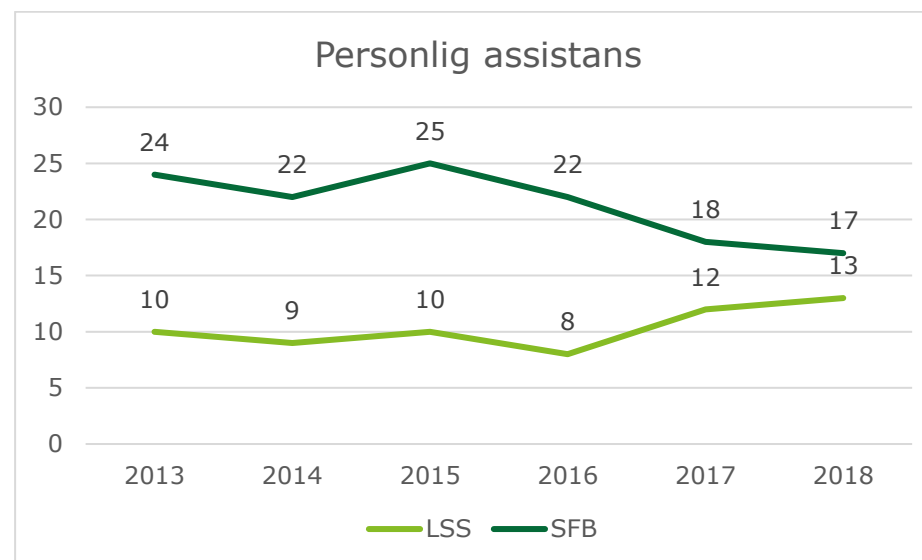
Ligger volymutvecklingen inom LSS-verksamheten i Vaggeryds kommun i linje med jämförbara kommuner och riket?

I tabell 7 ses antalet LSS-insatser mellan åren 2013-2018. I bilaga 3 finns även en figur över volymutvecklingen. De insatser som ökat mest procentuellt under perioden är kontaktperson, 62,5 %, och daglig verksamhet, 34,1 %. Boende, -10 %, och personlig assistans, -12 %, är de insatser som minskat mest. Daglig verksamhet och boende utgör de största andelarna av LSS-insatserna.

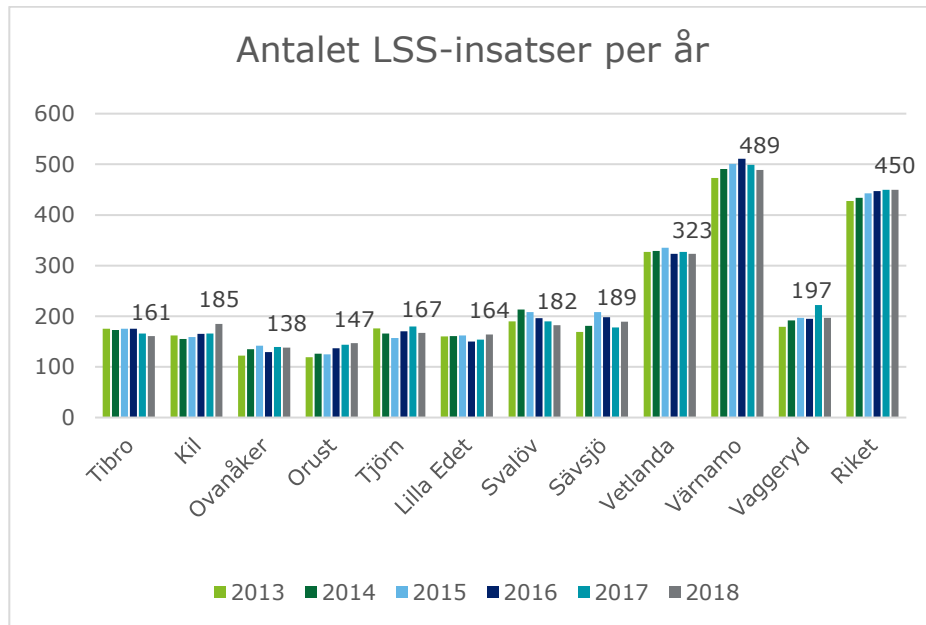
Tabell 7: Antalet beslut om LSS-insatser (Källa: SCB.se).

	Ledsagar-service	Kontaktperson	Korttidsvistelse	Korttids-tillsyn	Boende	Daglig verksamhet	Personlig assistans
2013	17	16	16	12	40	44	34
2014	19	22	20	16	37	47	31
2015	20	23	19	14	37	49	35
2016	19	26	20	13	36	51	30
2017	26	30	21	15	39	61	30
2018	16	26	19	11	36	59	30

Antalet beslut om personlig assistans har mellan 2013-2018 ökat enligt LSS och minskat enligt socialförsäkringsbalken (SFB), vilket är möjligt att se i figur 5. 2018 var antalet beslut om personlig assistans enligt LSS 13 och enligt SFB 17. Enligt intervjuade har de tunga och kostnadsdrivande ärendena från Försäkringskassan hamnat hos kommunen. De menar att kommunens kostnader har ökat för de komplicerade ärendena där Försäkringskassan inte beviljat insatser.

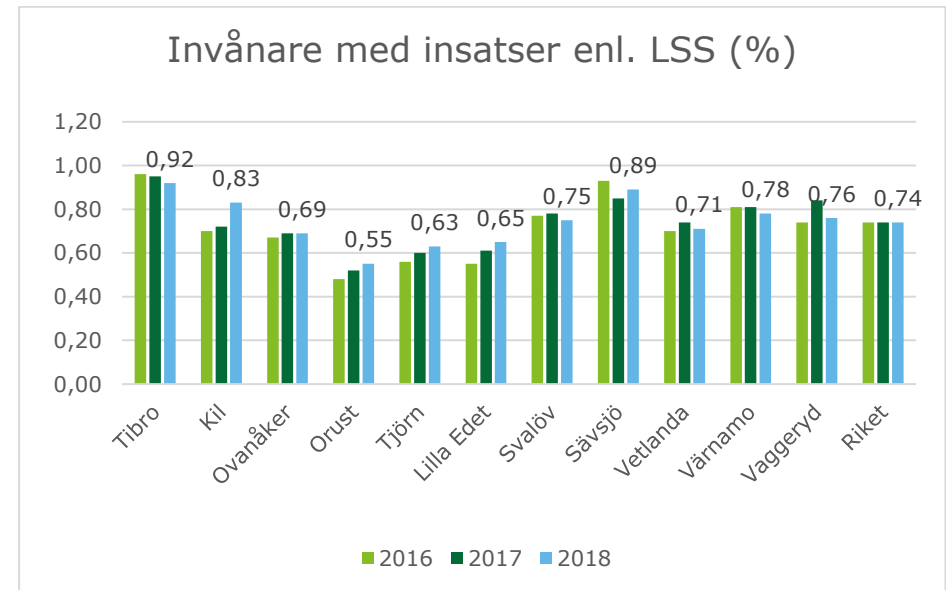

Figur 5: Antalet beslut om personlig assistans enligt LSS och SFB (Källa: SCB.se).

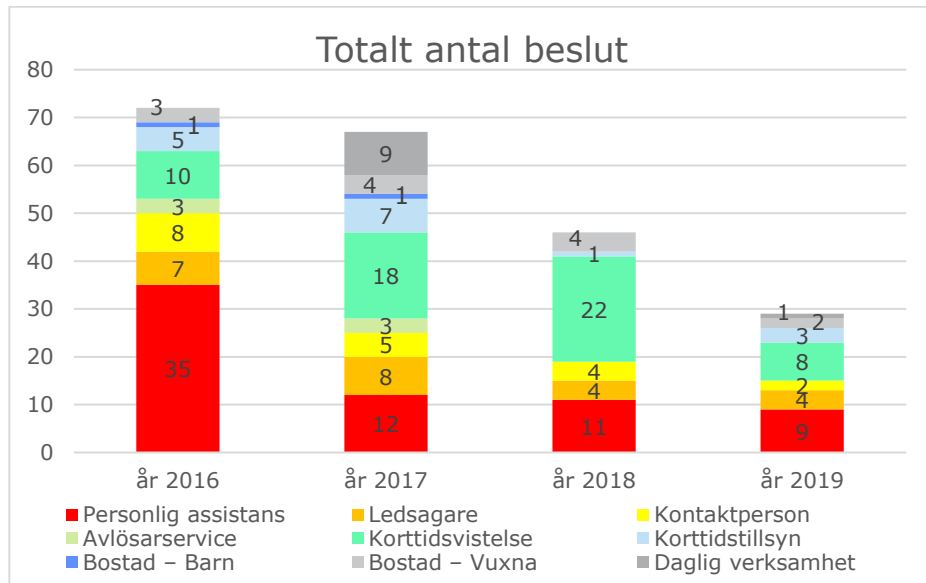
Figur 6: Antalet beslut om LSS-insatser per år (Källa: SCB.se).

Det totala antalet LSS-insatser har enligt SCB ökat från 179 till 197 mellan 2013-2018 i Vaggeryd kommun. Det är en ökning med ca 10 %. Under 2017 var antalet insatser emellertid 222, vilket var markant högre än tidigare år. I figur 6 ses hur antalet LSS-insatser har ökat i Vaggeryd, liknande kommuner enligt Kolada, de närbelägna kommunerna Sävsjö, Vetlanda och Värnamo samt genomsnittet i riket. I liknande kommuner ökade insatserna med ca 5 % och i genomsnitt ökade antalet insatser med 5 % i Sveriges kommuner. Antalet LSS-insatser har följaktligen ökat mer i Vaggeryd än i jämförda kommuner under denna period. Det är dock viktigt att ta i beaktande att olika insatser är olika resurskrävande. Bostad med särskild service är den insats med högst genomsnittlig kostnad. Som ses i tabell 7 har antalet boenden enligt LSS minskat i Vaggeryd de senaste åren. Samtidigt har antalet insatser med kontaktperson ökat, vilket är den insats som har lägst genomsnittlig kostnad.

Figur 7: Invånare med insatser enligt LSS, andel (%) (Källa: SCB.se).

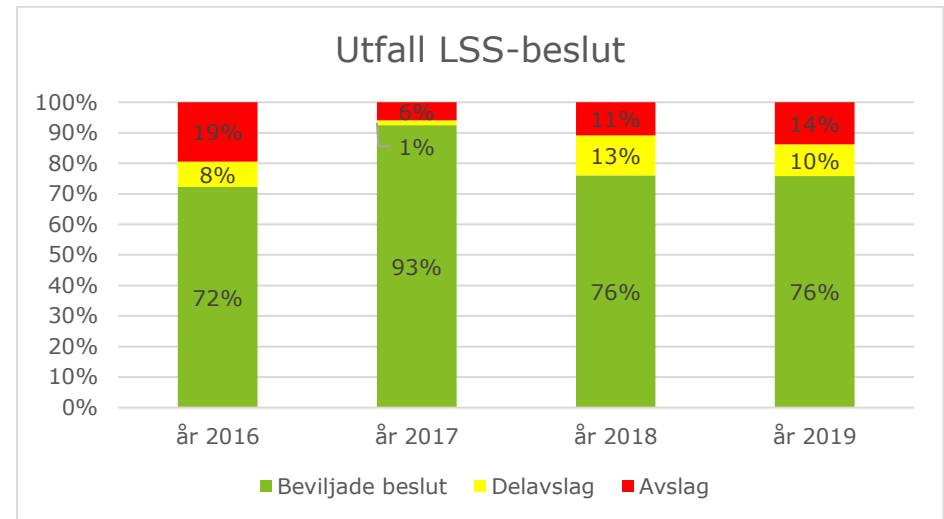
Andelen invånare med LSS-insatser var under 2018 ca 0,76 % i Vaggeryd kommun. Det var lite högre än genomsnittet bland liknande kommuner, 0,72 %, och riket, 0,74 %. I figur 7 ses en jämförelse med andra kommuner. Enligt intervjuade är anledningen till att Vaggeryd har högre andel invånare med insatser enligt LSS att det tidigare fanns ett sjukhem för funktionshindrade som tog emot funktionshindrade ifrån hela landet och att dessa sedan stannade kvar.

Figur 8: Totalt antal beslut 2016-2019 (jan-maj 2019) (Källa: Socialförvaltningen).

Antalet beslut om insats enligt LSS har varierat mycket mellan olika år, vilket är möjligt att se i figur 8. Det totala antalet beslut har varit 72 (2016), 67 (2017), 46 (2018) och 29 (jan-maj 2019). Antalet beslut minskar mycket under 2018 jämfört med tidigare år, vilket till viss del beror på att antalet beslut om personlig assistans minskade men även andra insatser minskade i antal. Om antalet beslut hittills under 2019 extrapoleras för att täcka hela året blir antalet beslut ca 70.

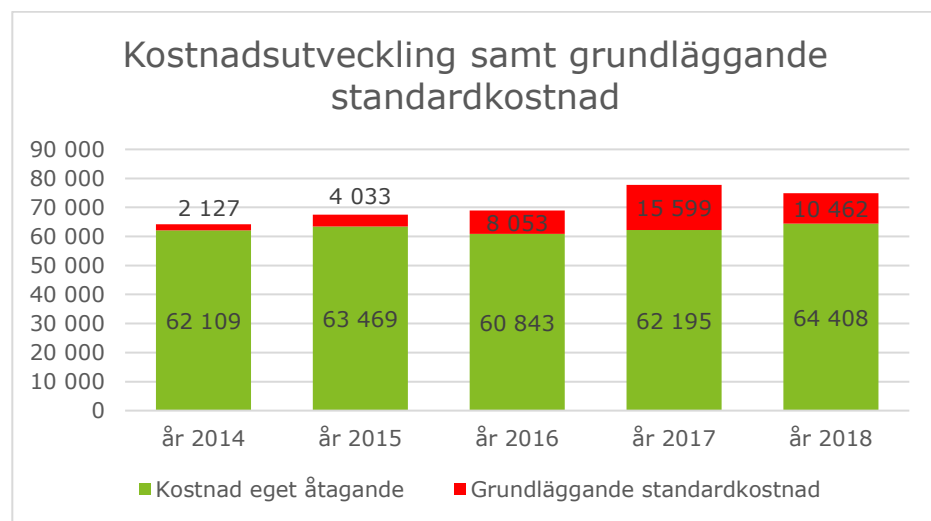
Andelen beviljade insatser var 76 % under 2018. I figur 9 ses att förhållandet mellan beviljade beslut, delavslag och avslag varit tämligen konstant förutom under 2017 då antalet beviljade beslut uppgår till 93 %.

Figur 9: Utfall LSS-beslut 2016-2019 (jan-maj 2019) (Källa: Socialförvaltningen).

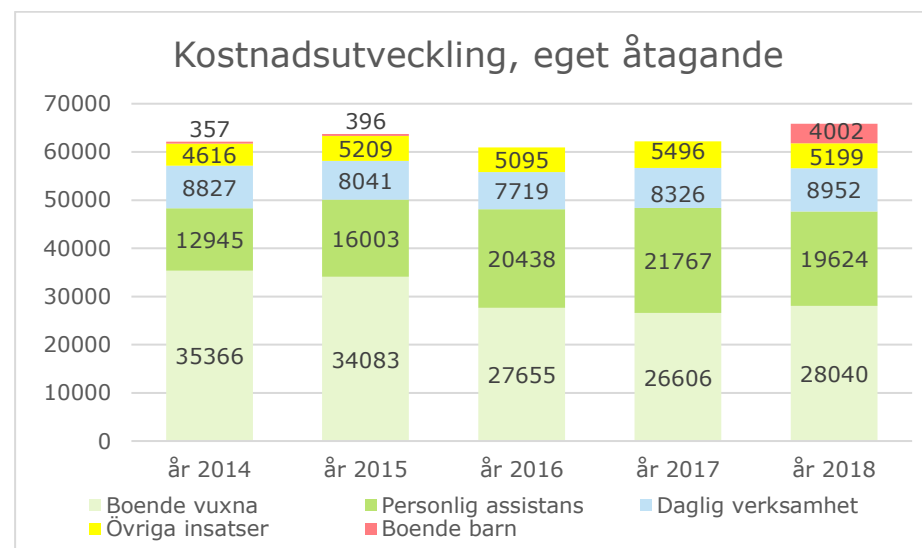
Ligger kostnadsutvecklingen inom LSS-verksamheten i Vaggeryds kommun i linje med jämförbara kommuner och riket?

Kostnaden för LSS-verksamheten eget åtagande var 64,4 mnkr under 2018. Kostnaden för eget åtagande redovisas som ett nyckeltal i kommunernas räkenskapsammandrag och definieras som bruttokostnad minus interna intäkter och försäljning till andra kommuner och landsting. Det är en ökning med ca 3,7 % sedan 2014 då kostnaden var 62,1 mnkr, vilket ses i figur 10. Den grundläggande standardkostnaden beräknas genom att antalet verkställda beslut per insats enligt LSS i varje kommun multipliceras med rikets genomsnittliga kostnad för respektive insats. Följaktligen uttrycker den grundläggande standardkostnaden vad det skulle kosta att bedriva verksamheten om kommunen haft en riksgenomsnittlig kostnad. I figuren ses hur mycket högre LSS-kostnaderna hade varit med kostnader enligt den grundläggande standardkostnaden, vilket representeras av de röda staplarna. Under 2018 hade kostnaderna varit ca 10,5 mnkr högre. Den grundläggande standardkostnaden för 2018 är preliminär.

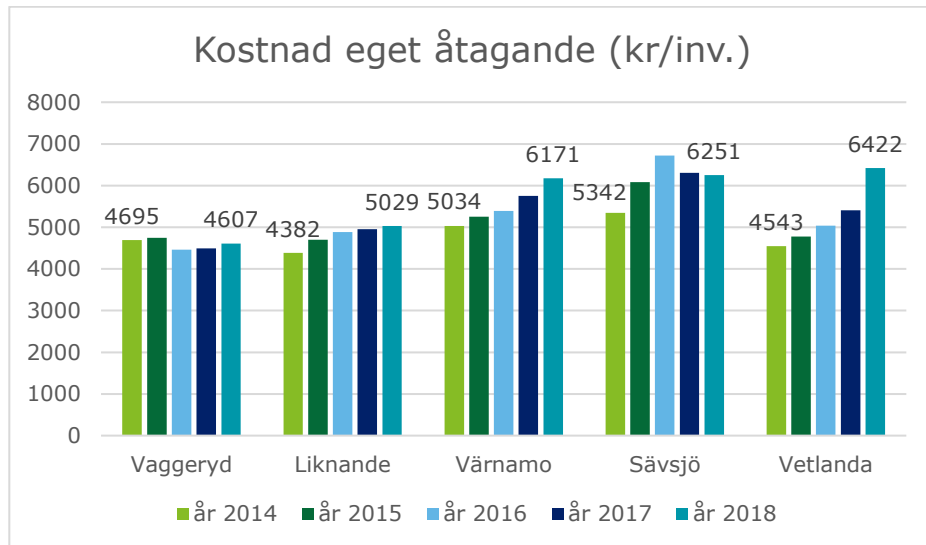
Figur 10: Kostnadsutveckling samt grundläggande standardkostnad (Källa: SCB.se).

Den största delen av kostnaden för LSS-verksamheten består av boende för vuxna och personlig assistans. Mellan 2014-2018 har kostnaderna för boende gått från 57 % till 42 % av de totala kostnaderna. Samtidigt har kostnaderna för personlig assistans gått från 21 % till 30 % av de totala kostnaderna. I figur 11 ses hur kostnaderna fördelas på olika insatser mellan 2014-2018.

Figur 11: Kostnadsutveckling LSS-verksamheten, eget åtagande (tkr) (Källa: SCB.se).

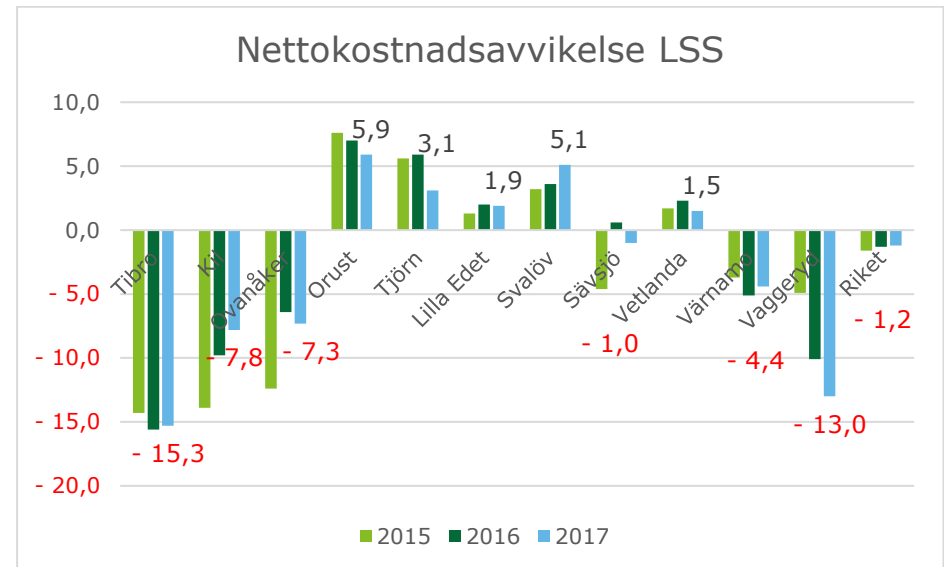
Vaggeryds kommun har en relativt låg kostnad för eget åtagande enligt LSS och SFB. Under 2018 var kostnaden 4 607 kr per invånare, vilket var 88 kr lägre än 2014. Jämfört med liknande kommuner enligt Kolada samt de närliggande kommunerna Värnamo, Sävsjö och Vetlanda har Vaggeryd en relativt låg kostnad per invånare, vilket är möjligt att se i figur 12. Kostnaden var 427 kr lägre per invånare än genomsnittet hos liknande kommuner.

Figur 12: Kostnad eget åtagande, kr/inv. (Källa: SCB.se).

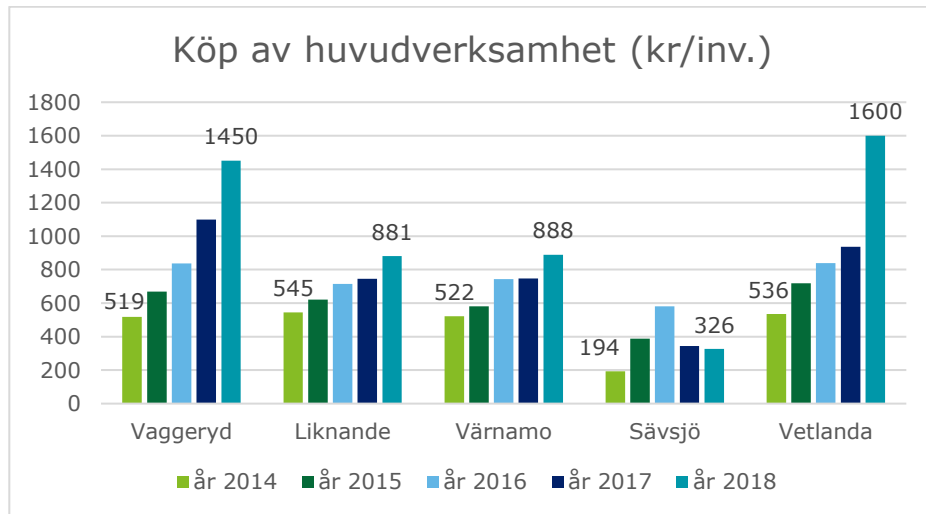
Vaggeryd har under åren 2015-2017 haft en nettokostnadsavvikelse som varierat mellan -4,9 % (2015) och -13,0 % (2017).

Nettokostnadsavvikelsen är avvikelsen mellan nettokostnad och referenskostnad för LSS-verksamheten. Referenskostnaden är det statistiskt förväntade värdet givet vissa socioekonomiska faktorer. I figur 13 ses en jämförelse med andra kommuner. Snittet i riket var under 2017 en avvikelse på -1,2 %. Av jämförda kommuner har endast Tibro en större nettokostnadsavvikelse.

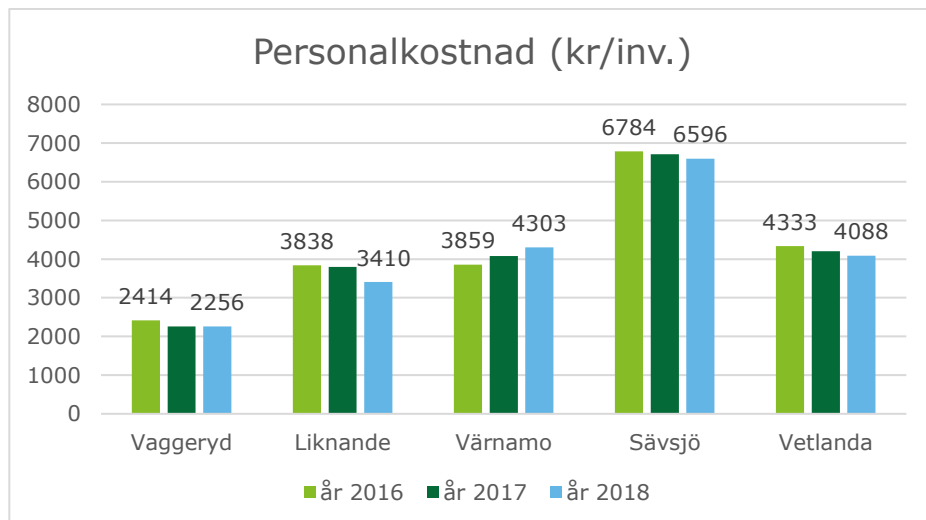
Figur 13: Nettokostnadsavvikelse LSS, andel (%) (Källa: SCB.se).

Köp av huvudverksamhet, när huvudverksamhet köps in istället för att den utförs i egen regi, kostade 1 450 kr per invånare under 2018. Som ses i figur 14 har kostnaden ökat relativt mycket de senaste åren, i genomsnitt med ca 29 % per år. Endast Vetlanda har högre kostnader för köpt huvudverksamhet än Vaggeryd. De höga kostnaderna beror på att Vaggeryd lägger ut personlig assistans på externa utförare.

Figur 14: Köp av huvudverksamhet enligt LSS, kr/inv. (Källa: SCB.se).

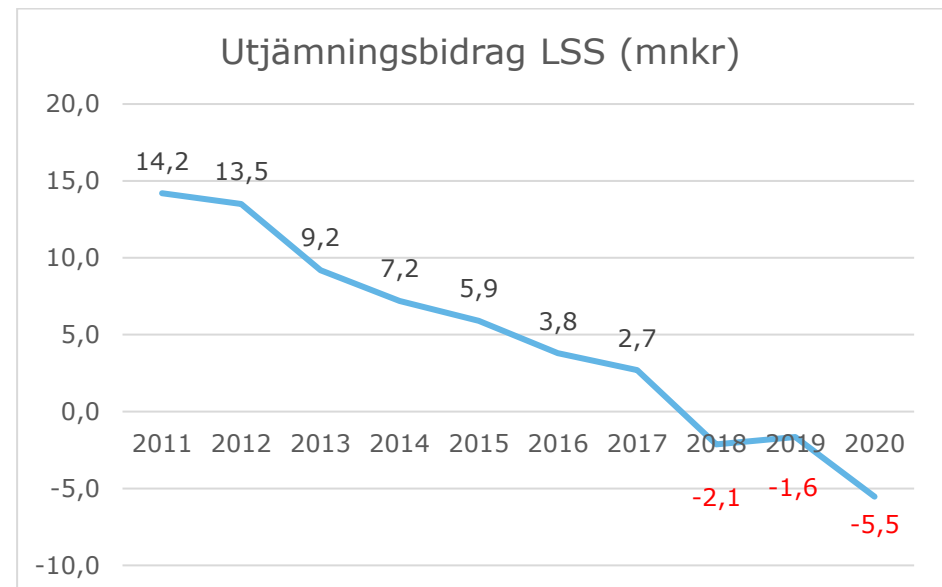
Personalkostnaden i Vaggeryd är relativt låg, vilket ses i figur 15. Till största delen härrör personalkostnaderna från boende för vuxna.

Figur 15: Personalkostnad LSS-verksamheten, kr/inv. (Källa: SCB.se).

LSS-utjämning

I syfte att utjämna kostnadsskillnaderna för kommunernas LSS-verksamhet finns sedan 2004 ett LSS-utjämningsystem. Historiskt har Vaggeryd haft högre kostnader för LSS-verksamheten än genomsnittet i riket, vilket har inneburit att Vaggeryd varit en mottagare av bidrag från utjämningsystemet. Under 2018 och 2019 har Vaggeryd istället fått betala till utjämningsystemet. I figur 16 ses hur mycket Vaggeryd fått i utjämningsbidrag eller fått betala till utjämningsystemet mellan 2011-2019. Under 2018 betalades 2,1 mnkr och 2019 1,6 mnkr till utjämningsystemet. Enligt det preliminära utfallet förväntas Vaggeryd under 2020 betala ca 5,5 mnkr i avgift till utjämningsystemet.

Figur 16: LSS-utjämningsbidrag (Källa: Socialförvaltningen och SKL.se).

Bedömning

Granskningen visar att antalet LSS-insatser i Vaggeryds kommun ökat med 10 % mellan 2013-2018, medan den genomsnittliga ökningen i riket var 5 %. Samtidigt har Vaggeryd en lite högre andel invånare med LSS-insatser än jämförda kommuner.

Kostnaderna för eget åtagande var 64,4 mnkr under 2018, vilket var en ökning med ca 3,7 % sedan 2014. Kostnaderna har följaktligen inte ökat i samma takt som antalet LSS-insatser. Vaggeryd har en relativt låg kostnad för LSS-verksamheten enligt officiell statistik. Vi noterar även att Vaggeryd de senaste åren haft en stor nettokostnadsavvikelse. Under 2017 var nettokostnadsavvikelsen -13 %. De redovisade låga kostnaderna innebär att Vaggeryd de två senaste åren fått betala en avgift till LSS-utjämningsystemet. Det preliminära utfallet för 2020 visar att Vaggeryd kommer betala 5,5 mnkr till utjämningsystemet.

Baserat på de redovisade LSS-kostnaderna har Vaggeryd en väsentligt billigare LSS-verksamhet än jämförda kommuner. Detta bekräftas både av nettokostnadsavvikelsen som är 13 % lägre än referenskostnaden men också av att Vaggeryd har lägre kostnader per insats i förhållande till snittkostnader för alla kommuner i Sverige.

Under granskningen har det framkommit att vissa kostnader inte varit korrekt redovisade i räkenskapsammandraget för 2018. T.ex. redovisades drygt 6 mnkr på personlig assistans istället för daglig verksamhet.

Vi noterar att LSS-kostnaderna för eget åtagande ökade mellan 2017-2018 med ca 2,2 mnkr. Samtidigt minskade antalet insatser med 25 stycken. Den förväntade förändringen av totala LSS-kostnader baserat på den genomsnittliga kostnaden per insats i riket skulle i så fall varit ca -5 mnkr, vilket är möjligt att se i tabell 8.

Tabell 8. Förväntad förändring av totala LSS-kostnader mellan 2017-2018.

FÖRÄNDRING AV ANTALET INSATSER MELLAN 2017 OCH 2018			
<i>Insatser</i>	<i>Antal insatser</i>	<i>Genomsnittlig kostnad per insats i riket, år 2018</i>	<i>Förväntad förändring av totala LSS-kostnader</i>
Ledsagarservice	-10	71 221 kr	-712 210 kr
Kontaktperson	-4	28 488 kr	-113 952 kr
Korttidsvistelse	-2	284 885 kr	-569 770 kr
Korttidsstillsyn	-4	156 687 kr	-626 748 kr
Boende	-3	960 418 kr	-2 881 254 kr
Daglig verksamhet	-2	214 507 kr	-429 014 kr
Personlig assistans enligt LSS	1	562 135 kr	562 135 kr
Personlig assistans enligt SBF	-1	281 067 kr	-281 067 kr
Totalt	-25		-5 051 881 kr

Vi har inte haft möjlighet att verifiera att redovisade LSS-kostnader är korrekta. Vi känner en viss osäkerhet för om de redovisade LSS-kostnaderna stämmer med de verkliga kostnaderna. Samtidigt avviker Vaggeryds kommuns kostnader för LSS-verksamheten från övriga kommuners kostnader och den statistiskt förväntade kostnaden, vilket visar sig i nettokostnadsavvikelsen. Vi bedömer att socialnämnden bör säkerställa att siffrorna stämmer med verkligheten. Kostnaderna påverkar även utfallet i utjämningsystemet så det är även viktigt ur denna aspekt.

Under granskningen har det inte framkommit att det görs en strukturerad genomgång av det samlade underlaget i räkenskapsammandraget för LSS-utjämnings. Hur de kammungemensamma kostnaderna fördelas får betydelse för LSS-utjämnings. För att göra en strukturerad genomgång krävs även att den centrala ekonomifunktionen ingår, vilket innebär att detta inte endast är en fråga för socialnämnden. Den tjänsteman som upprättar räkenskapsammandraget bör få en koppling till utförarorganisationen. Med en ökad medvetenhet i den centrala ekonomifunktionen och ökad medvetenhet i förvaltningen om de effekter fördelningen av kostnader får kan LSS-utjämnings påverkas.

Bilagor

Bilaga 1 – Socialförvaltningens processbild för avvikelshantering

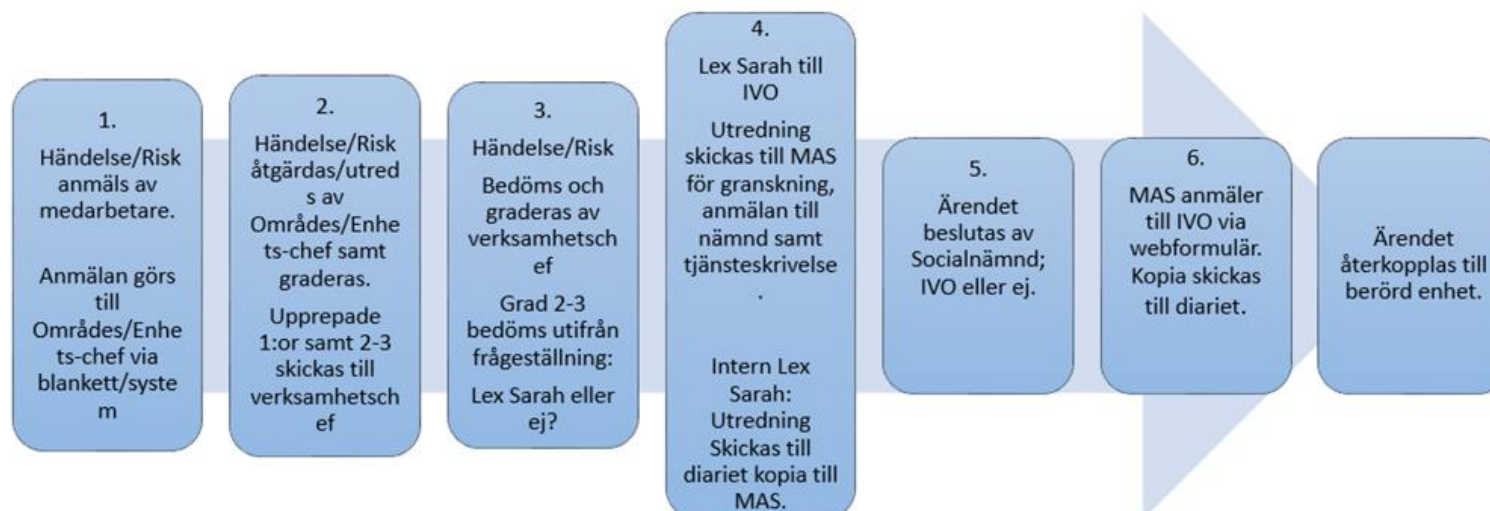
Syftet med Lex Sarah

- Allmänhetens förtroende
- Transparens i Socialtjänsten
- Oberoende granskning
- Lärande organisation
- Förbättringar genom att korrigera brister i verksamheten
- Förhindra upprepning av misstag
- Systematiskt kvalitetsarbete

Gradering av händelser

1. **Fel och brister:** Liten risk
2. **Ej allvarliga missförhållanden:** Risk förekommer
3. **Allvarliga fel, brister och missförhållanden:** Hög risk

Bilaga 2 – Brukarbedömning gruppboende LSS

1. Får du bestämma om saker som är viktiga för dig hemma? - Självbestämmande 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Ja	18 / 24	75.00 %	
Ibland	3 / 24	12.50 %	
Nej	3 / 24	12.50 %	

2. Får du den hjälp du vill ha hemma? - Självbestämmande 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Ja	22 / 24	91.67 %	
Ibland	1 / 24	4.17 %	
Nej	1 / 24	4.17 %	

3. Bryr sig personalen hemma om dig? - Bemötande 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Ja	20 / 24	83.33 %	
Ibland	3 / 24	12.50 %	
Nej	1 / 24	4.17 %	

4. Pratar personalen hemma med dig så att du förstår vad de menar? - Bemötande 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Alla	13 / 24	54.17 %	
Några	9 / 24	37.50 %	
Ingen	2 / 24	8.33 %	

5. Förstår personalen hemma vad du säger? - Bemötande 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Alla	18 / 24	75.00 %	
Några	3 / 24	12.50 %	
Ingen	3 / 24	12.50 %	

6. Känner du dig trygg med personalen hemma? - Trygghet 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Alla	19 / 24	79.17 %	
Några	4 / 24	16.67 %	
Ingen	1 / 24	4.17 %	

7. Är du rädd för något hemma? - Trygghet 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Aldrig	19 / 24	79.17 %	
Ibland	4 / 24	16.67 %	
Ofta	1 / 24	4.17 %	

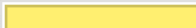

8. Vet du vem du ska prata med om något är dåligt hemma? - Trygghet 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Ja	21 / 24	87.50 %	
Nej	3 / 24	12.50 %	

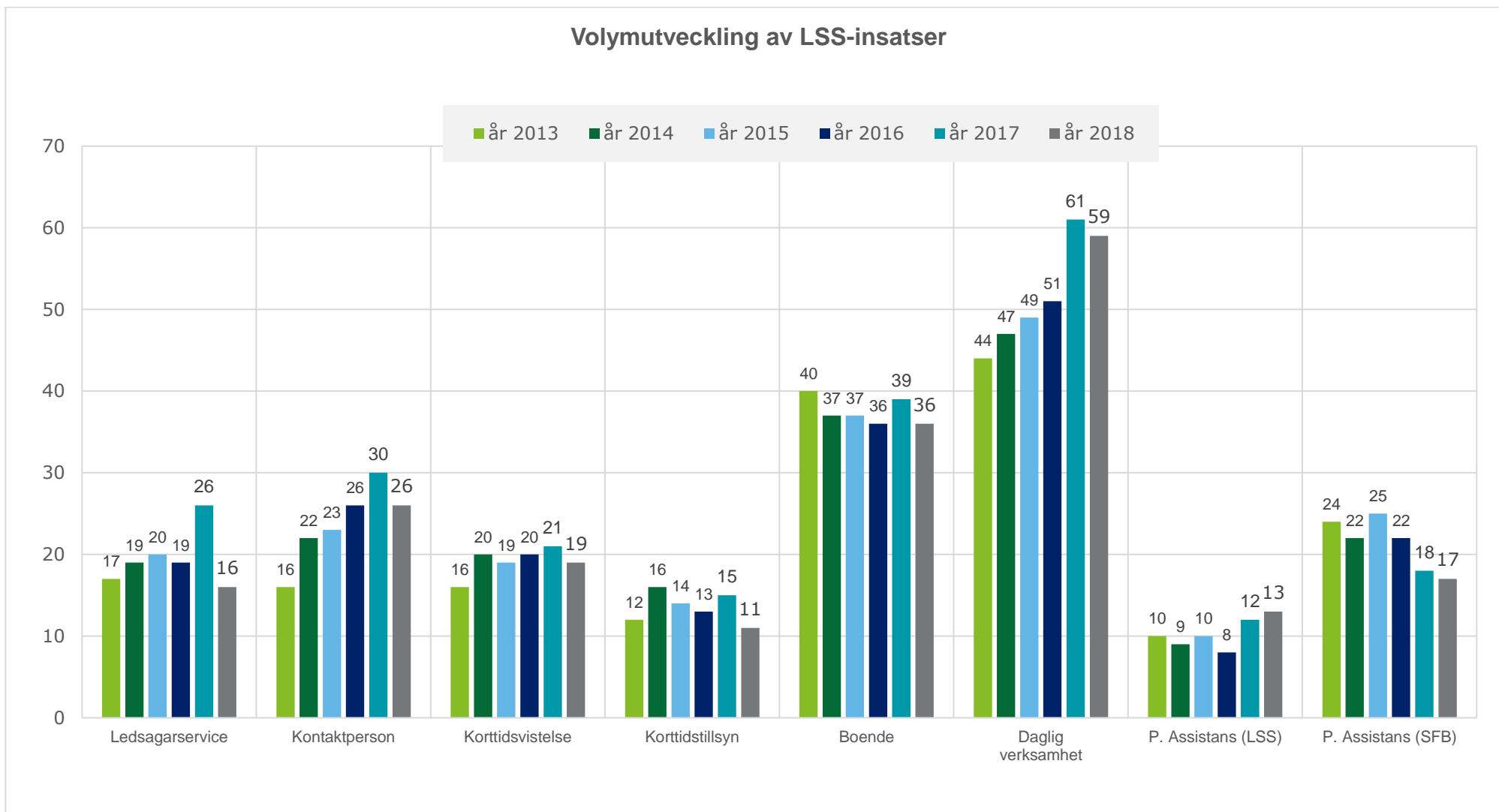

9. Trivs du hemma? - Trivsel 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Ja	22 / 24	91.67 %	
Ibland	2 / 24	8.33 %	
Nej	0 / 24	0 %	

10. Är du kvinna eller man? - Bakgrund 2018			
Svar	Antal svar	Procent	
Kvinna	14 / 24	58.33 %	
Man	10 / 24	41.67 %	
Annat	0 / 24	0 %	

Bilaga 3 – Volymutveckling av LSS-insatser

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on [LinkedIn](#) or [Twitter](#).

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.